

Vergaderjaar 2017–2018

34 845 XVII

**Wijziging van de begrotingsstaat van
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar
2017 (wijziging samenhangende met de
Najaarsnota)**

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2017 wijzigingen aan te brengen in:

de departementale begrotingsstaat voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII);

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Voorstel van wet

Door middel van het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld de uitgaven van de begroting 2017 van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) te verhogen met EUR 74,8 miljoen en de ontvangsten niet te verhogen.

2. Leeswijzer

In de toelichting worden de belangrijkste mutaties op de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking toegelicht. Ten slotte volgt per artikel de nieuwe stand en een toelichting op de opmerkelijke verschillen.

Per artikel is een tabel opgenomen met de mutaties. De toelichting per beleidsartikel heeft betrekking op de kolom mutaties suppletoire begroting. Omdat er een groot aantal financiële instrumenten bestaat is er in sommige gevallen geen uitputtende opsomming is van de financiële instrumenten per artikelonderdeel.

Conform de Rijksbegrotingsvoorschriften en de Comptabiliteitswet van 2001 dienen de opmerkelijke verschillen tussen de oorspronkelijke en huidige raming te worden toegelicht. Op begrotingsartikelniveau is in de Rijksbegrotingsvoorschriften omschreven welke ondergrens hiervoor gehanteerd moet worden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen beleidsmatige en technische mutaties. Als een toelichting nodig is, dan worden voor de uitwerking daarvan in deze suppletoire begroting vervolgens op subartikelniveau de onderliggende uitgavenmutaties toegelicht, indien deze 10% of meer afwijken ten opzichte van de stand van de ontwerpbegroting 2017, met een minimum van EUR 2 miljoen. Op verplichtingenniveau worden mutaties groter dan 10% ten opzichte van de vorige stand, op begrotingsartikelniveau toegelicht.

3. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2017

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII):

Het voorstel is om de uitgaven voor 2017 per saldo te verhogen met EUR 74,8 miljoen. De stijging wordt grotendeels veroorzaakt door een saldo van mutaties op de beleidsartikelen 1, 4 en 5.

De raming van de instroom van asielzoekers in Nederland in 2017 wordt ten opzichte van de Eerste Suppletoire Begroting 2017 verlaagd van 38.700 naar 36.700. De aangepaste raming heeft gevolgen voor de toerekening aan ODA voor de eerstejaarsopvang van vluchtelingen uit DAC-landen. De toerekening voor 2017 wordt daarom verlaagd met EUR 32,8 miljoen. Dit bedrag blijft onderdeel uitmaken van het ODA-budget. Het wordt overgeboekt van de begroting van Justitie en Veiligheid naar de begroting voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

In aanvulling op het bovenstaande vindt u hieronder een overzicht van de meest in het oog springende wijzigingen in de uitgaven ten opzichte van de eerste suppletoire begroting 2017 van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII):

Bedragen x EUR 1 miljoen

Artikel		Mutatie
1.2	Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid	- 11
1.3	Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	+ 30,3
1.4	<i>Dutch Good Growth Fund</i>	- 36,5
4.1	Humanitaire hulp	+ 26
4.3	Veiligheid & Rechtsorde	- 50
5.4	Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen	+ 100,5

ToelichtingArtikel 1

De daling van de uitgaven op artikel 1.2 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie en economische naamsbekendheid komt met name doordat er minder dan verwacht (EUR 10 miljoen) is uitgegeven aan het *Dutch Trade and Investment Fund* (DTIF). Verder leidt veranderde regelgeving voor bevoorschotting van uitvoerder Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) tot een budget verschuiving naar volgend jaar.

De toename van de uitgaven binnen het artikel 1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden (met EUR 30 miljoen in totaal) wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een Nederlandse bijdrage aan het *Women Entrepreneurs Financing Initiative* (WeFi) van EUR 9 miljoen.

De daling van de uitgaven op artikel 1.4 *Dutch Good Growth (DGGF) Fund* wordt veroorzaakt doordat de totale vraag op de onderdelen (1) Investeren Nederlands mkb en (3) Exporteren Nederlands mkb binnen het DGGF in 2017 lager uitvalt.

Artikel 4

Op artikel 4.1 Humanitaire hulp worden de uitgaven met EUR 26 miljoen verhoogd. Zo worden er extra bijdragen gedaan aan het *United Nations Relief and Works Agency*, het wereldvoedselprogramma en diverse noodhulpprogramma's in Zuid-Soedan, Jemen, de Centraal Afrikaanse Republiek en Somalië.

Binnen artikel 4.3 Veiligheid & Rechtsorde vindt per saldo een daling in de uitgaven plaats van EUR 50 miljoen. Dit komt doordat een deel van de middelen voor vluchtelingenopvang in de regio pas in 2018 en 2019 tot betaling komt. De verplichtingen zijn reeds aangegaan.

Artikel 5

De totale mutatie van per saldo EUR 100,5 miljoen bestaat met name uit een BNI-bijstelling en een verlaging van de toerekening van de eerstejaars asielopvang. De BNI-bijstelling van EUR 75,7 miljoen wordt verklaard door de Macro Economische Verkenning (MEV) van het Centraal Planbureau (CPB) die is gemeld bij de Miljoenennota. Daarnaast leiden aanpassingen in met name de toerekening voor de eerstejaars asielopvang, tot een verlaging van deze uitgaven met EUR 32,8 miljoen. De mutatie van EUR 24,8 miljoen betreft een som van mutaties van ODA-middelen die binnen de HGIS in 2017 niet tot besteding zijn gekomen. De middelen worden geparkeerd op het verdeelartikel.

4. Toelichting per beleidsartikel

Beleidsartikel 1

Beleidsartikel 1 Duurzame handel en investeringen Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerpbe- groting 2017 (1)	Stand 1e suppletoire begroting 2017 (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting 2017 (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoe- nennota 2017	Overige mutaties 2e suppletoire begroting 2017	
Verplichtingen	242.591	549.024	0	- 154.891	394.133
waarvan garantieverplichtingen	70.000	70.000		0	70.000
Uitgaven:					
Programma-uitgaven totaal	496.986	517.562	0	- 20.370	497.192
waarvan juridisch verplicht		100%			100%
1.1 Versterkt internationaal handelssysteem, met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	11.440	18.483	0	- 3.120	15.363
<i>Opdrachten</i>					
Beleidsondersteuning internationaal ondernemen (non-ODA)	2.794	3.765	- 1.500	950	3.215
<i>Bijdrage (inter)nationale organisaties</i>					
Contributies internationaal ondernemen (non-ODA)	5.670	5.670	0	0	5.670
<i>Subsidies</i>					
Beleidsondersteuning, evaluaties en onderzoek			1.500	0	1.500
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	2.976	9.048	0	- 4.070	4.978
1.2 Versterkte Nederlandse Handels- en Investerings- positie en economische naamsbekendheid	82.667	92.555	0	- 11.050	81.505
<i>Subsidies</i>					
Starters International Business (SIB)/ Programma Strategische Beurzen (non-ODA)	5.200	6.400	0	712	7.112
Partners for International Business (PIB) (non-ODA)	8.000	7.885	0	712	8.597
Sport en OS	1.100	1.100	- 1.100	0	0
Demonstratieprojecten, haalbaarheidsstudies en investeringsstudies (DHI) (non-ODA)	6.000	5.900	0	713	6.613
Overig Programmatische Aanpak (non-ODA)	500	0	0	0	0
PSO/2g@there (non-ODA)	500	0	0	0	0
Dutch Trade and Investment Fund (non-ODA)	20.643	20.643	0	- 10.000	10.643
Versterking concurrentiepositie Nederland		9.200	0	- 3.800	5.400
Versterking economische functie	0	0	527	613	1.140
Aanvullende opdrachten	0	0	5.062		5.062
Overig (non-ODA)	0	0	1.838		1.838
<i>Leningen</i>					
Finance for International Business (FIB) (non-ODA)	900	0	0	0	0
Overig			1.100		1.100
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>					
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (non-ODA)	26.000	35.500	- 6.900	0	28.600
Versterking economische functie (NBSO's via RVO) (non-ODA)	5.927	5.927	- 527	0	5.400
1.3 Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden	294.379	298.024	0	30.300	328.324
<i>Subsidies</i>					

Beleidsartikel 1 Duurzame handel en investeringen Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerpbe- groting 2017 (1)	Stand 1e suppletioire begroting 2017 (2)	Mutaties 2e suppletioire begroting (3)		Stand 2e suppletioire begroting 2017 (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoe- nennota 2017	Overige mutaties 2e suppletioire begroting 2017	
Transitiefaciliteit	168	853	0	787	1 640
Marktontwikkeling in het kader van private sector development	54.251	40.838	0	17.262	58.100
Wet en regelgeving	5.000	6.000	0	0	6.000
Financiële sectorontwikkeling	26.338	25.000	0	9.000	34.000
Versterking privaot ondernemerschap	35.260	55.000	0	4.000	59.000
Infrastructuurontwikkeling	75.587	88.250	0	- 5.250	83.000
Samenwerking bedrijfsleven en PPP's	16.900	7.000	0	- 3.300	3.700
Versterking privaot ondernemerschap non-ODA	2.794	2.200	0	0	2.200
Technische assistentie DGGF	10.800	8.000	0	0	8.000
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>					
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	42.355	36.000	0	8.700	44.700
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>					
International Labour Organization	5.217	5.733	0	- 604	5.129
Partnershipprogramma ILO	5.000	5.500	0	0	5.500
Landenprogramma's ondernemingsklimaat	13.000	16.150	0	- 295	15.855
Bedrijfsmatige technische bijstand	1.709	1.500	0	0	1.500
1.4 Dutch Good Growth Fund: intensivering van ontwikkelingsrelevante investeringen in en handel met ontwikkelingslanden door het Nederlandse en het lokale bedrijfsleven, met de focus op het MKB en bij uitzondering en onder condities grootbedrijf Subsidies/Leningen/Garanties	108.500	108.500	0	- 36.500	72.000
programma's Dutch Good Growth Fund	108.500	108.500	0	- 36.500	72.000
Ontvangsten	23.126	13.126	0	0	13.126
1.10 Ontvangsten duurzame handel en investeringen	22 626	12.626	0	0	12.626
1.40 Ontvangsten DGGF	500	500	0	0	500

Verplichtingen

Op het verplichtingenbudget is er een daling te zien van EUR 154 miljoen. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door het programma DRIVE (ontwikkelingsrelevante infrastructuurprojecten) in het kader van *Private Sector Development* (PSD). Voor dit programma is EUR 150 miljoen minder verplichtingenbudget nodig omdat de inschrijvingsronde voor 2017 is komen te vervallen. Daarnaast is regelgeving voor de bevoorschotting van beleidsgelden aan het Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), waar het fonds is belegd, gewijzigd. In plaats van halfjaarlijkse bevoorschotting vindt nu maandelijks een afrekening plaats. Deze onbestede middelen zullen worden ingezet voor het fonds ter bestrijding van kinderarbeid en in 2018 tot uitgaven leiden.

Uitgaven

Artikel 1.1

De daling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door achterblijvende uitgaven van het fonds voor de bestrijding van kinderarbeid (EUR 4 miljoen). Het afronden van de benodigde tender procedures kost meer tijd dan verwacht.

Artikel 1.2

De per saldo daling van de uitgaven met EUR 11 miljoen komt enerzijds doordat er minder dan verwacht (EUR 10 miljoen) is uitgegeven aan het *Dutch Trade and Investment Fund* (DTIF). De reden hiervoor is dat de opstartfase langer duurt. Anderzijds leidt veranderde regelgeving voor bevoorschotting van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) er toe dat een deel van de uitgaven die voorzien waren in 2017 in 2018 zullen worden gedaan. De activiteiten voor versterking van de concurrentiepositie Nederland (de «Werkplaats» EUR -3,8 miljoen) zijn bij de RvO belegd.

Artikel 1.3

De per saldo toename van het budget met EUR 30 miljoen op dit artikel wordt veroorzaakt door de Nederlandse bijdrage aan het *Women Entrepreneurs Financing Initiative (WeFi)* van EUR 9 miljoen en een stijging in de uitvoeringskosten aan de RVO met EUR 8,7 miljoen. Ook wordt er EUR 17,2 miljoen meer uitgegeven aan Marktontwikkeling in het kader van private sector ontwikkeling in verband met de uitvoering van een nieuwe fase van het *Trade Mark East Africa en Accelerating Trade West Africa*. De verhoging van de uitgaven met EUR 4 miljoen voor versterking privaats ondernemerschap worden veroorzaakt door hogere uitgaven aan onder andere *PSD apps*. De lagere uitgaven op infrastructuurontwikkeling met EUR 5,2 miljoen en samenwerking bedrijfsleven en Publiek Private Partnerschappen (PPP's) met EUR 3,3 miljoen worden veroorzaakt door de nieuwe bevoorschottingssystematiek van beleids-gelden aan de RVO.

Artikel 1.4

Bij het *Dutch Good Growth Fund* is sprake van een verlaging van EUR 36,5 miljoen. De totale vraag op de onderdelen (1) Investeren Nederlands mkb en (3) Exporteren Nederlands mkb binnen het DGGF valt in 2017 lager uit.

Beleidsartikel 2

Beleidsartikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerpbe-groting 2017	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting 2017
	(1)	2017 (2)	Mutaties Miljoe-nennota 2017	Overige mutaties 2e suppletoire begroting 2017	(4)=(2+3)
Verplichtingen	476.815	790.466	0	55.640	846.106
Uitgaven:					
Programma-uitgaven totaal	660.072	661.579	0	8.934	670.513
waarvan juridisch verplicht		93%			100%
2.1 Toename van voedselzekerheid	347.795	347.795	0	0	347.795
<i>Subsidies</i>					
Internationaal onderwijsprogramma voedselzekerheid	0	510	0	0	510
Bevorderen inclusieve en duurzame groei in de agrarische sector	73.886	71.990	0	0	71.990
Kennis en capaciteitsopbouw ten behoeve van voedselzekerheid	77.013	53.795	0	0	53.795
Uitbannen huidige honger en voeding	21.000	22.000	0	0	22.000
<i>Bijdragen (inter) nationale organisaties</i>					

Beleidsartikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerpbe- grotting 2017 (1)	Stand 1e suppletioire begrot ing 2017 (2)	Mutaties 2e suppletioire begrotting (3)		Stand 2e suppletioire begrotting 2017 (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoe- nennota 2017	Overige mutaties 2e suppletioire begrotting 2017	
realiseren ecologische houdbare voedselsys- temen	31.998	30.000	0	0	30.000
Landenprogramma's voedselzekerheid	143.898	169.500	0	0	169.500
2.2 Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	195.210	195.210	0	0	195.210
<i>Subsidies</i>					
Integraal waterbeheer	32.895	32.895	0	0	32.895
Drinkwater en sanitatie	41.140	41.140	0	0	41.140
<i>Bijdragen (inter) nationale organisaties</i>					
Wereldbank	10.000	10.000	0	0	10.000
Landenprogramma's integraal waterbeheer	64.150	64.150	0	0	64.150
Landenprogramma's drinkwater en sanitatie	47.025	47.025	0	0	47.025
2.3 Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwend- bare klimaatverandering	117.067	118.574	0	8.934	127.508
<i>Subsidies</i>					
Hernieuwbare energie	27.500	27.500	0	5.000	32.500
Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen en klimaat algemeen	42.008	42.333	0	4.000	46.333
<i>Bijdragen (inter) nationale organisaties</i>					
Klimaat: algemene vrijwillige en verplichte bijdragen	18.140	18.140	0	1.000	19.140
GEF	20.750	20.750	0	0	20.750
UNEP	5.142	5.142	0	0	5.142
Landenprogramma's klimaatbeleid	1.795	2.406	0	- 520	1.886
Centrale klimaat programma's (non-ODA)	1.375	1.946	0	- 546	1.400
Contributie IZA/IZT	357	357	0	0	357

Verplichtingen

Om de beleidsdoelstellingen te realiseren op het speerpunt «voedselzekerheid» is het verplichtingenbudget verhoogd voor diverse voedselzekerheidsprojecten. Het betreft bijvoorbeeld een nieuwe bijdrage aan het *CGIAR Research Program on Agriculture for Nutrition and Health*, de *Global Alliance for Improved Nutrition* en aan SNV.

Uitgaven

Geen toelichting.

Beleidsartikel 3

Beleidsartikel 3 Sociale vooruitgang Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerpbe- groting 2017 (1)	Stand 1e supplettoire begroting 2017 (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)		Stand 2e supplettoire begroting 2017 (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoe- nennota 2017	Overige mutaties 2e supplettoire begroting 2017	
Verplichtingen	222.763	396.200	0	52.372	448.572
Uitgaven:					
Programma-uitgaven totaal waarvan juridisch verplicht	727.524	717.148 96%	0	11.703	728.851 100%
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/aids	416.784	416.784	0	16.910	433.694
<i>Subsidies</i>					
Centrale programma's SRGR & HIV/aids	168.914	166.903	0	18.490	185.393
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>					
UNICEF	10.000	11.000	0	0	11.000
UNAIDS	18.000	18.000	0	0	18.000
Global Fund to Fight Aids, Malaria and Tuberculosis	52.000	52.000	0	3.300	55.300
UNFPA	65.500	68.500	0	- 8.500	60.000
WHO-PAHO	6.713	6.713	0	1.810	8.523
Partnershipprogramma WHO	11.683	11.683	0	1.810	13.493
Landenprogramma's SRGR & HIV/aids	83.974	81.985	0	0	81.985
3.2 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	53.989	43.699	0	0	43.699
<i>Subsidies</i>					
Vrouwenrechten en gendergelijkheid	42.289	31.739	0	0	31.739
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>					
UNWOMEN	7.000	7.000	0	0	7.000
Landenprogramma's gelijke rechten en kansen voor vrouwen	4.700	4.960	0	0	4.960
3.3 Versterkt maatschappelijk middenveld	221.451	221.365	0	- 8.222	213.143
<i>Subsidies</i>					
Vakbondsmedefinancieringsprogramma	2.451	2.451	0	- 7.722	- 5.271
Strategische partnerschappen	219.000	218.064	0	0	218.064
Twinningfaciliteit Suriname	0	850	0	- 500	350
3.4 Toename van het aantal goed opgeleide professio- nals, versterking van hoger- en beroepsonderwijs- instellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek	35.300	35.300	0	3.015	38.315
<i>Subsidies</i>					
Onderzoekprogramma's	3.000	3.000	0	515	3.515
Internationale hoger onderwijsprogramma's	32.300	32.300	0	2.500	34.800

Verplichtingen

Per saldo stijgt het budget voor verplichtingen met EUR 52 miljoen. Deze verhoging komt vooral vanwege nieuwe verplichtingen in het kader van «She Decides» (EUR 25 miljoen). Daarnaast wordt onder andere de verplichting aan *The Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria* (GFATM) met EUR 10 miljoen verhoogd om uitvoering te geven aan de motie Van Laar van Veldhoven (Kamerstuk 34 550-XVII, nr. 29). De verplichting aan het *United Nations Population Fund* wordt verhoogd

(EUR 3 miljoen) om uitvoering te geven aan het amendement Taveerne (Kamerstuk 34 550, nr. 16).

Uitgaven

Geen toelichting.

Beleidsartikel 4

Beleidsartikel 4 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerpbe- groting 2017 (1)	Stand 1e supplettoire begroting 2017 (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)		Stand 2e supplettoire begroting 2017 (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoe- nennota 2017	Overige mutaties 2e supplettoire begroting 2017	
Verplichtingen	329.990	557.743	0	165.373	723.116
Uitgaven:					
Programma-uitgaven totaal waarvan juridisch verplicht	469.106	714.474 71%	0	- 24.000	690.474 100%
4.1 Humanitaire hulp	220.017	220.191	0	26.000	246.191
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>					
UNHCR	46.000	46.000	0	0	46.000
Wereldvoedselprogramma	36.000	36.000	0	5.000	41.000
UNRWA	13.000	13.000	0	6.000	19.000
Noodhulpprogramma's	124.000	124.000	0	15.000	139.000
Noodhulpprogramma's non-ODA	1.017	1.191	0	0	1.191
4.3 Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie	191.718	333.935	0	- 50.000	283.935
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>					
landenprogramma's legitieme en capabele overheid	1.530	1.789	0	- 1.000	789
Landenprogramma's functionerende rechtsorde	79.126	98.176	0	701	98.877
Landenprogramma's inclusieve en politieke processen; vredesdialogoog en conflictpreventie	4.500	4.500	0	2.000	6.500
functionerende rechtsorde	10.000	10.000	0	0	10.000
Inclusieve politieke processen: vredesdialogoog en conflictpreventie	31.287	21.287	0	- 1.576	19.711
Vredesdividend: werkgelegenheid en basisvoorzieningen	46.000	66.000	0	0	66.000
Legitieme en capabele overheid	19.275	19.966	0	- 125	19.841
Vluchtelingenopvang in de regio	0	112.217	0	- 50.000	62.217
4.4 Noodhulpfonds	57.371	160.348	0	0	160.348
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>					
Noodhulpfonds	57.371	160.348	0	0	160.348

Verplichtingen

De per saldo verhoging van de verplichtingen met EUR 165,3 miljoen komt hoofdzakelijk door de ophoging van het budget voor humanitaire hulp. Het betreft onder meer nieuwe meerjarige verplichtingen aan het *UN Central Emergency Response Fund (CERF)*, het Rode Kruis (ICRC) en OCHA, het *UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*.

Uitgaven

Artikel 4.1

De uitgaven voor humanitaire hulp worden met EUR 26 miljoen verhoogd. Zo wordt er een extra bijdrage gedaan aan het *United Nations Relief and Works Agency* (UNRWA) van EUR 6 miljoen, het wereldvoedselprogramma van EUR 5 miljoen en een bijdrage van EUR 15 miljoen aan diverse noodhulpprogramma's in Zuid-Soedan, Jemen, de Centraal Afrikaanse Republiek en Somalië.

Artikel 4.3

De per saldo daling van de uitgaven met EUR 50 miljoen komt doordat een deel van de middelen voor vluchtelingenopvang in de regio pas in 2018 en 2019 tot betaling komt. De verplichtingen zijn reeds aangegaan. Daarnaast wordt er EUR 2 miljoen meer uitgegeven aan landenprogramma's in Oeganda, Rwanda en Zuid-Soedan die werken aan inclusieve politieke processen op het gebied van vredesdialogo en conflictpreventie.

Beleidsartikel 5

Beleidsartikel 5 Versterkte kaders voor ontwikkeling Bedragen in EUR 1.000	Stand ontwerpbe- groting 2017 (1)	Stand 1e suppletioire begroting 2017 (2)	Mutaties 2e suppletioire begroting (3)		Stand 2e suppletioire begroting 2017 (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoe- nennota 2017	Overige mutaties 2e suppletioire begroting 2017	
Verplichtingen	27.767	299.078	0	29.814	328.892
waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven:					
Programma-uitgaven totaal	- 107.631	145.000	75.702	22.838	243.540
waarvan juridisch verplicht		100%			97%
5.1 Versterkte multilaterale betrokkenheid	135.120	142.515	0	- 61	142.454
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>					
UNDP	28.000	28.000	0	0	28.000
UNICEF	14.000	14.000	0	0	14.000
UNIDO	1.950	1.950	0	- 90	1.860
Middelenaanvullingen multilaterale banken en fondsen	66.358	73.753	0	0	73.753
Kapitaalaanvullingen bij regionale ontwikke- lingsbanken	6.453	6.453	0	29	6.482
Speciale multilaterale activiteiten	9.359	9.359	0	0	9.359
Assistent-deskundigen programma	9.000	9.000	0	0	9.000
5.2 Overig armoedebeleid	71.952	71.437	0	- 1.942	69.495
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>					
Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	10.404	11.088	0	- 1.327	9.761
Voorlichting op het terrein van ontwikkelingssamen-werking	3.250	2.650	0	- 500	2.150
Schuldverlichting	52.480	52.480	0	0	52.480
Unesco	4.400	4.400	0	- 115	4.285
<i>Overige</i>					
Overige	0	819	0	0	819
5.3 Bijdrage aan migratie en ontwikkeling	15.000	25.000	0	0	25.000
<i>Subsidies</i>					

Beleidsartikel 5 Versterkte kaders voor ontwikkeling Bedragen in EUR 1.000		Stand ontwerpbe- grotting 2017 (1)	Stand 1e suppletioire begrotting 2017 (2)	Mutaties 2e suppletioire begrotting (3)		Stand 2e suppletioire begrotting 2017 (4)=(2+3)
				Mutaties Miljoe- nennota 2017	Overige mutaties 2e suppletioire begrotting 2017	
	Migratie en ontwikkeling	5.000	5.000	0	0	5.000
	<i>Diversen</i>					
	Migratie en ontwikkeling	10.000	20.000	0	0	20.000
5.4	Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen	- 329.703	- 93.952	75.702	24.841	6.591
	Ontvangsten	77.082	77.082	0	0	77.082
5.20	Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	45.906	45.906	0	0	45.906
5.21	Ontvangsten OS	31.176	31.176	0	0	31.176
5.22	Koersverschillen OS	pm	pm	pm	pm	pm
5.23	Diverse ontvangsten non-ODA	0	0	0	0	0

Verplichtingen

De verhoging van het verplichtingenbudget betreft de Nederlandse bijdrage aan de International Development Association (IDA) van de Wereldbank. Omdat de bijdrage in een andere valuta dan de Euro geschiedt en daarmee koersschommelingen ontstaan is het nodig de verplichtingenraming hiervoor bij te stellen.

Uitgaven

Artikel 5.4

De totale mutatie van per saldo EUR 100,5 miljoen bestaat met name uit een BNI-bijstelling en een verlaging van de toerekening van de eerstejaars asielopvang. De BNI-bijstelling van EUR 75,7 miljoen wordt verklaard door de Macro Economische Verkenning (MEV) van het Centraal Planbureau (CPB) die is gemeld bij de Miljoenennota. Daarnaast leiden aanpassingen in met name de toerekening voor de eerstejaars asielopvang, tot een verlaging van deze uitgaven met EUR 32,8 miljoen. De mutatie van EUR 24,8 miljoen betreft een som van mutaties van ODA-middelen die binnen de HGIS in 2017 niet tot besteding zijn gekomen. De middelen worden geparkeerd op het verdeelartikel.